

Maatschappelijk verantwoorde accountant bestaat toch?

Deloitte publiceerde onlangs als eerste groot accountantskantoor een maatschappelijk jaarverslag. Leon van den Nieuwenhuijzen is skeptisch. Hij zou liever zien dat accountants hun kennis actiever inzetten voor advies aan overheid en maatschappelijke organisaties.

LEON VAN DEN NIEUWENHUIJZEN*

Complimenten aan Deloitte. Onlangs heb ik het maatschappelijke jaarverslag 2005/2006 van Deloitte gelezen met als aansprekende en pakkende titel 'Impact'. Prachtig! Maar waarom heb ik dan toch een aarzeling? Waarom dan toch die irritante achterdocht bij mij, terwijl ik toch positief in het leven sta? Licht het aan mijn overtrokken vooroordeel dat accountantsorganisaties sterk commercieel gestuurde organisaties zijn, waarbij zij in al hun doen en laten er toch commercieel beter van proberen te worden? Maatschappelijk verantwoord bezig zijn komt toch van binnen uit, vanuit je hart? Daar loop je toch niet mee te koop? Goed voorbeeld en gedrag verkoopt zich immers vanzelf? Ik weet het niet. Of is het jaarverslag misschien te prachtig, of toch te veel PR, mooie woorden met weinig kritische geluiden?

Wat mij in dit verband in het Deloitte-jaarverslag opvalt is dat bij de *corporate understandings* met geen woord wordt gerept over de maatschappelijke functie van de accountant zelf; wel weer over de cliëntrelatie! Het maatschappelijk verkeer was toch de cliënt? Ook mooie accountants-taal over de tevredenheid bij de medewerkers van Deloitte, zoals: 'de doelen van TOP-grading zijn goed bekend, maar de doorvertaling naar heldere doelen verdient nog de aandacht'. Of: 'meer Deloitteers vinden dat er open wordt gecommuniceerd, echter dit blijft een belangrijk aandachtspunt'. Of: 'de waardering voor de leiding is toegenomen, maar biedt nog ruimte voor verbetering'.

Bij een dergelijke woordkeuze weten wij natuurlijk wel hoe de echte werkelijkheid is. En daarvoor hoeft de Deloitte zich niet te schamen, want in iedere organisatie zijn er wel vraagtekens over de communicatie omtrent de te bereiken doelen, de openheid van communicatie en de kwaliteit van de leiding. Ook in mijn organisatie. Is het overigens in zijn algemeenheid wel zo goed gesteld met die tevredenheid van de mede-

'Geen woord wordt gerept over de maatschappelijke functie, wel weer over cliëntrelatie.'

werkers? Zeker bij assistenten wordt er toch veel geklaagd over het (saaie) werk, de overvloed aan regels, de hoge werkdruk en de relatief geringe tijd voor werk, stage en begeleiding. Maar genoeg gezeurd, Roger Dassen - overigens een bijzonder markante foto in het jaarverslag - verdient alle lof voor dit initiatief en geeft in zijn voorwoord ook aan dat ze er nog niet zijn en aan het begin staan van een leerproces. Mag ik dan aan dat leerproces misschien iets toevoegen?

Ik heb in november 2006 op verzoek van de International Federation of Accountants een presentatie mogen geven op het wereldcongres van de IFAC over het thema 'Accountants: Generating Economic Growth and Stability Worldwide'. Daar waar mijn collega-inleiders een relatie legden met *public interest* en het reguleren van de financiële markten, heb ik juist een relatie gelegd met de hedendaagse uitdagingen van de overheid. Juist die overheid moet voor die wereldwijde stabiliteit zorgen. En de overheid staat dan ook voor forse uitdagingen, zoals de financiering van de zorg, het borgen van pensioenen, de gevolgen van de vergrijzing, werkgelegenheid, marktwerking publieke taken en nutsvoorzieningen zoals de energiemarkt, het borgen van de veiligheid en terrorismebestrijding. Grenzen vervagen daarbij letterlijk en figuurlijk (nationaal, Europees en wereldwijd). Daarnaast zie je de ontwikkeling dat de overheid het niet meer alleen kan oplossen, maar steeds meer moet samenwerken met private bedrijven en kennis-/expertisecentra (netwerkororganisaties, publieke private samenwerking, outsourcing). Bij dergelijke modaliteiten spelen in mijn

beleving altijd vier aspecten een belangrijke rol als randvoorwaarden voor succes: *governance*, *accountability* als onderdeel van deze *governance*, financiering en de *control* in relatie tot de te realiseren doelstellingen. Omdat deze aspecten ook tot het kennisgebied van de accountant (moeten) behoren en de accountant in zijn controlerende functie vaak met alle processen van het thema of de keten in aanraking komt, heb ik tijdens het congres een oproep gedaan aan de beroepsorganisaties en openbare accountants om in deze complexe dossiers meer te betekenen rondom cruciale maatschappelijke thema's. En dan niet *commercial driven* maar meer *public driven*. De overheid heeft ons echt nodig! Laat horen en zien wat je vindt van bijvoorbeeld de financiering van het onderwijs en de zorg. De kantoren komen bij nagenoeg alle scholen, universiteiten, onderzoekscentra of bij ziekenhuizen, verpleeginstellingen en ziektekostenverzekeraars. Zij kunnen de structurele problemen in de uitvoering overzien en de samenhang in kaart brengen tussen beleid (politiek), uitvoering en toezicht. Zij kunnen deze issues dan ook in samenhang met advies terugleggen bij de overheid, mogelijk als input voor het politieke debat. Dit is naar mijn mening de echte *public interest*! Dan zijn we echt maatschappelijk verantwoord bezig!

P.S. Overigens wordt er op 30 januari 2007 een rondetafelconferentie georganiseerd met de ambtelijke top van de departementen, het NIVRA en de openbare kantoren om te bezien wat we in dit verband voor elkaar kunnen betekenen. Het komt vast goed!

Noot

* Leon van den Nieuwenhuijzen is directeur Auditdienst ministerie van Defensie en was van 2002 tot ultimo 2005 lid van het NIVRA-bestuur.

Reacties en bijdragen

De rubriek *Opinie* is een podium voor discussie. Wilt u reageren op een artikel in 'de Accountant' of zelf een kwestie aan de orde stellen die van belang is voor het beroep? E-mail naar: deaccountant@NIVRA.nl. Maximumlengte achthonderd woorden.